

Валентина ФЕДОРЧУК
доцент, кандидат с.-г. наук,
кафедри виноградарства та плодовоовочівництва МНАУ;
Ігор Якубчук
здобувач вищої освіти АМН 1/1 МНАУ

УРОЖАЙНІСТЬ ГАРБУЗА СТОЛОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВОГО СКЛАДУ В УМОВАХ ННПЦ МНАУ

Серед низки стратегічних сільськогосподарських рослин певне місце займає гарбуз. Плоди гарбуза – цінний харчовий і дієтичний продукт харчування, джерело багатого набору біологічно активних речовин. Вони містять корисні людському організму білки, які досить добре засвоюються, пектин, вуглеводи, крохмаль, органічні кислоти, жири, вітаміни, мінеральні солі та інші речовини. Є окрема група столових сортів, у м'якуші яких кількість сухої речовини складає до 20%, цукрів – понад 15%, каротину – понад 20–25 мг %. Хімічний склад плодів гарбуза значною мірою залежить від різних технологічних прийомів вирощування, виду і сорту, ґрунтово-кліматичних умов та інших факторів. Використання гарбуза різноманітне – від фармацевтичної до харчової промисловості. У харчовій промисловості гарбуз знайшов своє використання у різних видах – як у натуральному, так і у вигляді напівфабрикатів та гарбузової олії.

На базі ННПЦ МНАУ був закладений двофакторний дослід з сортами Ювілей та Бальзам. Об'єктом досліджень є процеси розвитку рослин, формування врожайності та якості гарбуза столового різних строків сівби та залежно від сортів.

БАЛЬЗАМ. Пізньостиглий (125–130 діб), урожайність плодів – 36–42 т/га, насіння – 200–300 кг/га. Плід масою 5–9 кг. Забарвлення плоду коричневе, м'якуш товщиною 6–8 см, яскраво-помаранчевий, середньощільний, солодкий. Вміст сухої речовини у плодах – 7,5–10%, цукрів – 5–7%, каротину – 14–16 мг%. Сорт столовий, для промислової переробки. Плоди добре зберігаються.

ЮВІЛЕЙ. Пізньостиглий (125–128 діб), урожайність плодів – 26–30 т/га, насіння – 200–300 кг/га. Плоди дрібні і середні, масою 3–9 кг. Забарвлення кори плоду сіре. М'якоть яскраво-помаранчева, щільна, товщиною 6–8 см, солодка. Вміст сухої речовини у плодах 12%, цукрів 7–8%, каротину 14,4 мг%. Насіння коричневе, глянцева, велике, маса 1000 шт. понад 300 г. Сорт столовий. Плоди довго зберігаються (до 8–9 місяців).

У 2021 році врожайність досліджуваних сортів на всіх варіантах досліду була суттєво меншою, але найвищу врожайність обох сортів було отримано при сівбі насіння при температурі ґрунту 10-12°C – 36,6 та 28,5 т/га.

Урожайність плодів гарбуза столового залежно від сорту і строків сівби насіння, т/га

Сорт (фактор А)	Строки сівби (фактор В)	Роки досліджень		середнє	Приріст до контролю ±, т/га
		2020 р.	2021 р.		
Ювілей*	Весняна сівба				
	6 - 8°C	16,7	22,2	19,5	-7
	8 - 10°C*	18,2	23,5	20,9	-5,6
	Пізнєвесняна сівба				
	10 - 12°C	24,5	28,5	26,5	-2,5
	12 - 14°C	22,6	25,4	24,0	-4,2
Бальзам	Весняна сівба				
	6 - 8°C	20,3	24,1	22,2	-1,1
	8 - 10°C	22,1	28,7	25,4	+6,8
	Пізнєвесняна сівба				
	10 - 12°C	29,9	36,6	33,25	+3,4
	12 - 14°C	26,2	33,2	29,9	+1,9
<i>НІР05АВ</i>		1,2	1,4		

Таким чином у середньому за два роки досліджень, найвищою врожайністю гарбуза мускатного була у сорту Бальзам за рівнем температурного режиму ґрунту 10 - 12°C – 33,25 т/га, що на 6,75 т/га більше за контрольний варіант. Найнижча врожайність встановлена за рівнем температурного режиму ґрунту 6 - 8°C у сорту Бальзам 20,3 т/га, у сорту Ювілей – 16,7 т/га.

Вивчення показників урожайності сортів гарбуза столового окремо за роками досліджень засвідчило, що незалежно від сортів 2020 рік був найменш сприятливий для їх вирощування. Причиною стала недостатня кількість опадів протягом вегетаційного періоду рослин, що спричинило одержання найменшої урожайності плодів. За результатами досліджень дані сорти рекомендовано виробництву для отримання врожаю гарбуз столового на рівні 28,5-36,6 т/га з високими показниками товарної якості плодів пропонується: висівати високоврожайні сорти Ювілей та Бальзам; сівбу проводити з температури ґрунту 10-12°C.

Список використаної літератури:

1. Гарбуз. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%B1%D1%83%D0%B7> (дата звернення 01.02.2022)
2. Найкращий сортимент гарбуза для переробки та зберігання. URL: <https://www.pro-of.com.ua/najkrashhij-sortiment-garbuza-dlya-pererobki-i-zberigannya/> (дата звернення 02.02.2022)
3. Ушкаренко В.О., Вожегова Р.А., Голобородько С.П., Коковіхін С.В. Методика польового досліду (Зрошуване землеробство): навч. посібник.

Херсон : Грінь Д.С. 2014. - 448 с.

4. Федорчук М.І., Карашук Г.В., Ільчук В.Т. Вплив агротехнічних прийомів вирощування на урожайність сортів гарбуза столового на півдні України / М.І. Федорчук, Г.В. Карашук, В.Т. Ільчук // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 18 – 20 березня 2020 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – С. 92-93.

5. Федорчук М.І., Карашук Г.В., Ільчук В.Т. Урожайність сортів гарбуза столового залежно від агротехнічних прийомів вирощування на півдні України / М.І. Федорчук, Г.В. Карашук, В.Т. Ільчук // Зрошуване землеробство: міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Херсон: Вид-во «Гельветика», 2020. – Вип. 73. - С. 120-123.